

ETISKE RETNINGSLINJER FOR LEVERANDØRER

Veiledning

REMA 1000

INNHold

Introduksjon	3
Aktsomhetsvurderinger	4
Våre 15 krav	8
1. Tvangsarbeid	9
2. Organisasjonsrett og rett til kollektive lønnsforhandlinger	10
3. Barnearbeid	11
4. Diskriminering	12
5. Streng eller umenneskelig behandling	13
6. Helse og sikkerhet	14
7. Lønn	16
8. Arbeidstid	17
9. Fast ansettelse	18
10. Marginalisert befolkning	19
11. Miljø	20
12. Korrupsjon	21
13. Dyrevelferd	23
14. Ledelsessystem for leverandører	24
15. Konkurranselov	25

INTRODUKSJON

Denne veilederen er et vedlegg til REMA 1000s etiske retningslinjer for leverandører (SCoC). Denne skal gi leverandører og underleverandører økt forståelse for dilemmaene vi forventer at de håndterer i sin leverandørkjede. Vår SCoC og veilederen er basert på Etisk Handel Norges prinsipper, ILOs konvensjoner og FN-erklæringer og med aktsomhetsvurdringer som metode. Etiske retningslinjer, internasjonale konvensjoner og erklæringer er ofte skrevet på et teknisk og juridisk språk, som for mange kan være vanskelig å overføre til den daglige driften i en virksomhet. Vi har derfor laget denne veiledningen for å forklare hva vi forventer av våre leverandører og underleverandører når vi ber dem om å jobbe med aktsomhetsvurderinger for å eksempelvis bekjempe diskriminering og introdusere levelønn.

I REMA 1000 ønsker vi å bygge ansvarlige verdikjeder i samarbeid med våre leverandører, og vi ser på dette som en måte å bygge sterke og pålitelige

relasjoner. Vi trenger leverandører som opptre som ambassadører og hjelper oss med å implementere våre etiske retningslinjer i hele verdikjeden, inkludert våre underleverandører. Vi er av den tro at det er ved å samarbeide vi lykkes med å bygge ansvarlige og bærekraftige verdikjeder som lever opp til forventningene fra våre kunder, ansatte og samarbeidspartnere.

”

I REMA 1000 ønsker vi å bygge ansvarlige verdikjeder i samarbeid med våre leverandører, og vi ser på dette som en måte å bygge sterke og pålitelige relasjoner.

AKTSOMHETS- VURDERINGER

REMA 1000 jobber kontinuerlig med aktsomhetsvurderinger og vi forventer at våre leverandører gjør det samme. Aktsomhetsvurderinger er en internasjonalt anerkjent metode for å jobbe med ansvar og bærekraft. Metoden aktsomhetsvurderinger er basert på retningslinjer fra OECD, og på FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter.

I Norge har det nylig blitt vedtatt en ny lov, "Åpenhetsloven" som vil kreve at alle større virksomheter utfører aktsomhetsvurderinger for menneske- og arbeidsrettigheter i tråd med OECD retningslinjer. Lignende lovgivning finnes allerede i noen land, og er under utvikling i andre. Det forventes også en aktsomhetslov fra EU, som i tillegg vil dekke miljø og samfunn.

Fordi både myndigheter og bedrifter i mange land nå samler seg rundt aktsomhetsvurderinger, er det viktig for REMA 1000 at nettopp denne metoden er grunnlaget for arbeidet vi og våre leverandører gjør for å fremme respekt for mennesker, samfunn og miljø i forsyningskjedene.

”

Aktsomhetsvurderinger er en internasjonalt anerkjent metode for å jobbe med ansvar og bærekraft.

Hva er aktsomhetsvurderinger?

Kort oppsummert handler aktsomhetsvurderinger om å identifisere risiko for mennesker, samfunn og miljø i egen virksomhet og forsyningskjeden, og å adressere denne basert på en prioritering av alvorlighetsgrad. En viktig komponent for å sikre at man prioriterer riktig, er dialog med interessenter, særlig de som berøres, slik som arbeidstakere i produksjonen.

I tillegg handler aktsomhetsvurderinger om å sjekke at de tiltakene som gjøres faktisk har effekt, og om å kommunisere det man har gjort. Hvis skaden først har skjedd, må denne rettes opp.

Aktsomhetsvurderinger er både en anerkjent og effektiv metode. REMA 1000 mener at våre leverandører best etterlever våre 15 nøkkelkrav ved å følge denne tilnærmingen, dette er grunnen til at vi krever at leverandører jobber etter metoden.

AKTSOMHETSVURDERINGER BESTÅR AV SEKS TRINN

1 Forankre ansvarlighet i retningslinjer og styringssystemer

Rema 1000 forventer at leverandører har publisert en policy som inkluderer en forpliktelse til å jobbe med aktsomhetsvurderinger, og har annen relevant styrende dokumentasjon og rutiner på plass.

2 Kartlegg og vurder negativ påvirkning/skade ut fra egen virksomhet, leverandørkjede og forretningsforbindelser

REMA 1000 forventer at leverandører har kartlagt og prioritert risikoen for negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø i hele forsyningskjeden, med utgangspunkt i anerkjente kilder, og informasjon om vare/land/leverandør.

3 Stans, forebygg eller reduser negativ påvirkning/skade

REMA 1000 forventer at leverandører har satt inn tiltak for å stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning eller skade, med utgangspunkt i prioriteringen som har blitt gjort. Dette kan f.eks. bety at en produsent i et land med høy risiko for menneskerettighetsbrudd må følges opp ekstra nøye og at man setter inn forbedringstiltak, at leverandører av enkelte produkter/i enkelte land må møte bestemte krav, eller at risikoen i enkelte

land er så høy at leverandøren velger å ikke kjøpe derfra. Samarbeid gir ofte de beste tiltakene, og REMA 1000 ønsker gjerne dialog med våre leverandører om slike tiltak.

4 Overvåk gjennomføring og resultater

REMA 1000 forventer at leverandører evaluerer resultatene av tiltakene de har satt inn. Dersom det f.eks. stilles krav til utbedring av HMS-forhold, er det fortsatt en forbedring ved neste besøk? Dersom det stilles krav om sertifisering, er arbeidstakerne fornøyd med ordningen?

5 Kommuniser hvordan påvirkningen er håndtert

REMA 1000 forventer at våre leverandører rapporterer om arbeidet med aktsomhetsvurderinger, inkludert hvilken risiko de har identifisert, hvordan de har håndtert denne, effekten av tiltakene, og evt. tilfeller av gjenoppretting.

6 Sørg for, eller samarbeid om gjenoppretting der det er påkrevd

REMA 1000 forventer at leverandører sørger for, eller bidrar til, gjenoppretting når skaden først har skjedd, og at de har en rutine for dette. Gjenoppretting handler om å, så langt det lar seg gjøre, gjøre godt igjen skade som allerede har skjedd. Det kan f.eks.

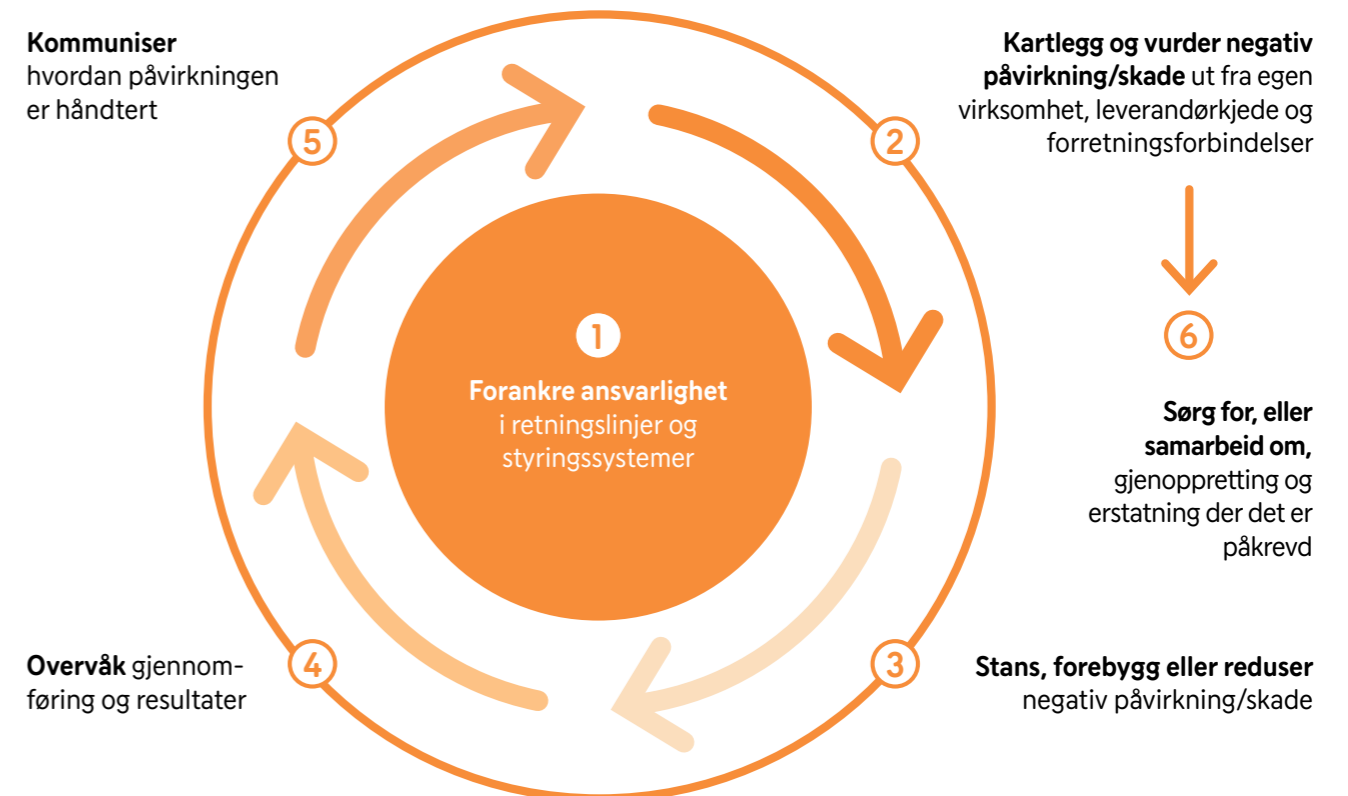
bety at arbeidstakere som har mottatt for lite lønn i en periode, skal få utbetalt den resterende summen. I mer alvorlige tilfeller kan det handle om å sørge for skolegang for ofre for barnearbeid, bistå ofre for tvangsarbeid, eller erstatning pga. arbeidsrelatert skade eller dødsfall.

I tråd med retningslinjer fra FN og OECD forventer vi at våre leverandører sørger for gjenoppretting der de selv har forårsaket skaden, og bidrar til gjenoppretting der de har medvirket til skade.

Vil du vite mer om aktsomhetsvurderinger?

Kontaktpunktet for ansvarlig næringsliv har utviklet en kortveileder i aktsomhetsvurderinger, tilgjengelig [her](#)

Etisk handel Norge har utviklet veiledning om aktsomhetsvurderinger, tilgjengelig [her](#)

VÅRE 15 KRAV

1 TVANGSARBEID

Vårt første krav kan i stor grad forstås som at alt arbeid må være frivillig. I vår bransje er det mest utbredte problemet relatert til bruken av tvunget arbeid blant annet migrantarbeidere som enten tvinges til å arbeide mot sin vilje eller arbeidere som blir tvunget til å gi fra seg sine ID-papirer eller verdier til arbeidsgiver. Som et resultat er det umulig for de ansatte å forlate eller si opp jobben om de skulle ønske det.

REMA 1000 forventer derfor at alle leverandører avstår fra slike metoder og at underleverandører informeres om våre krav. Våre leverandører må aldri holde tilbake originale ID-papirer eller forlange et depositum før ansettelse av arbeidere. Videre oppfordrer vi alle til å være ekstra oppmerksomme på bruken av tvunget arbeid blant migrantarbeidere og håndheve disse prinsippene med underleverandører samt rekrutteringsbyråer.

Visste du...
at 16 millioner ofre for tvunget arbeid er ansatt i den private sektor? Spesielt i landbruks- og konstruksjonssektoren er dette et problem.

Kilde: (ILO, 2017)

REMA 1000s SCoC krav

1. **Tvangsarbeid/slavearbeid**
(ILO-konvensjoner nr. 29 og 105)
  - 1.1 Det skal ikke forekomme noe tvunget, bundet eller ufrivillig arbeid eller fengselsarbeid. Arbeidere skal være frie til å forlate arbeidsområdet ved slutten av dagen.
  - 1.2 Arbeidere skal ikke avkreves depositum eller måtte avlevere identitetspapirer til leverandørers selskap (deres arbeidsgiver), og skal være frie til å forlate sin arbeidsgiver etter rimelig varsel.

2 ORGANISASJONSRETT OG RETT TIL KOLLEKTIVE LØNNSFORHANDLINGER

Dette kravet er relatert til ansattes rett til å melde seg inn i fagforeninger og å ha kollektive lønnsforhandlinger med arbeidsgiveren. I REMA 1000 ser vi dette kravet som avgjørende for å sikre en tilfreds, engasjert og produktiv arbeidsstyrke.

Vi forventer at alle våre leverandører og underleverandører oppmuntrer til ansatte-representasjon og medlemskap i/dannelse av fagforeninger da dette er den beste måten å sikre demokratiske og transparente institusjoner på arbeidsplassen. Videre oppmuntrer vi alle til å innlede valget av arbeiderrepresentanter - fortrinnsvis valgt av de ansatte selv - og at disse er representert i selskapets toppledelse.

Visste du...
at 81 % av land har brutt retten til kollektive lønnsforhandlinger?

Kilde: (ITUC, 2018)

REMA 1000s SCoC krav

2. Organisasjonsrett og rett til kollektive lønnsforhandlinger

(ILO-konvensjoner nr. 87, 98, 135 og 154)

2.1 Enhver arbeider skal ha retten til å slutte seg til eller danne fagforeninger etter egne valg, og til å forhandle kollektivt. Leverandøren skal ikke være til hinder for dannelsen av foreninger eller kollektive forhandlinger.

2.2 Arbeiderrepresentanter skal ikke diskrimineres, og skal ha tilgang til å utføre sine representant-funksjoner på arbeidsplassen.

2.3 Hvor organisasjonsretten og/eller retten til kollektive lønnsforhandlinger er begrenset ved lov, skal arbeidsgiveren lette, og ikke hindre, utviklingen av alternative former for uavhengig og fri arbeidsrepresentasjon og forhandlinger.

3 BARNEARBEID

Visste du...
at det globalt er mer enn 152 millioner barn som er ofre for barnearbeid? Barnearbeid er primært konsentrert i landbruk (71 %), som inkluderer fiske, skogbruk, gjeting og akvakultur. 17 % i jobber i servicetjenester og 12 % i den industrielle sektoren, inkludert gruvedrift.

Kilde: (ILO, 2017)

Barnearbeid er et svært utbredt problem i vår sektor og det avdekkes stadig tilfeller av dette globalt. Barnearbeid er et komplisert problem da lovlig minimumsalder varierer fra land til land.

REMA 1000 forventer at våre leverandører og underleverandører arbeider hardt for å eliminere bruken av barnearbeid. Som en tommelfingerregel er 'barn' definert som barn i skolealder. Følgelig bør ingen barn under 15 år være ansatte i leverandørkjeden. Unntaket er dersom lokalt minimum er satt til 14 år i henhold til unntak for utviklingsland under ILO-konvensjon 138.

Videre forventer REMA 1000 at leverandørene informerer oss dersom det avdekkes tilfeller av barnearbeid i deres verdikjeder. Dersom avvik vil REMA 1000 i nært samarbeide med leverandøren utvikle en handlingsplan for å få barna tilbake i skole, uten å skade livsoppholdet for barnet og deres familie. For at leverandøren skal dokumentere sin tilslutning til dette kravet forventer vi at alle leverandører og underleverandører har kopier av offisiell dokumentasjon som oppgir alderen på alle ansatte.

REMA 1000s SCoC krav

3. Barnearbeid

(FNs barnekonvensjon, ILO-konvensjoner nr. 138 og 182, og ILO-anbefaling nr. 79 og 146)

- 3.1** Minimumsalderen for arbeidere skal ikke være under 15 og overholde (i) den nasjonale minimumsalderen for sysselsetting, eller (ii) alderen for fullføring av skoleplikt, hvilken av disse som måtte være høyere. Hvis lokalt minimum er satt til 14 år i henhold til unntak for utviklingsland under ILO-konvensjon 138, kan denne lavere alderen gjelde.
- 3.2** Det skal ikke være noen rekruttering av barnearbeid definert som noe arbeid utført av et barn yngre enn alderen(/aldrene) spesifisert over.
- 3.3** Ingen person under 18 år skal engasjeres i arbeid som er farlig for helse, sikkerhet eller moral, inkludert nattarbeid.
- 3.4** Retningslinjer og prosedyrer for opprydding av barnearbeid forbudt ved ILO-konvensjoner nr. 138 og 182 skal opprettes, dokumenteres og kommuniseres til personell og andre interesserte parter. Tilstrekkelig støtte skal gis for at slike barn skal delta på og fullføre skoleplikt. REMA 1000 må gjøre oppmerksom på alle slike tilfeller for diskusjon.
- 3.5** Leverandøren skal ha en sertifisert kopi av et offisielt dokument som viser arbeiderens fødselsdato. I land hvor dette ikke er mulig, skal leverandøren implementere en egnet metode for evaluering av alderen på sine arbeidere.

4 DISKRIMINERING

Vårt fjerde krav sier ganske enkelt at alle arbeidere skal behandles likt og med verdighet. I mange land får kvinner og menn ulik lønn for å utføre samme jobb, og noen befolkningsgrupper behandles eksempelvis respektløst grunnet deres etnisitet eller seksuelle legning. Dette tolereres ikke av REMA 1000.

Vi forventer at våre leverandører og underleverandører sikrer at alle arbeidere behandles med respekt og at all diskriminerende atferd elimineres fra arbeidsplassen. Eksempel på konkrete handlinger kan være holdningskampanjer og etablering av varslingskanaler som er lett tilgjengelig og trygge å benytte seg av for alle ansatte.

Visste du...
at det med dagens hastighet vil ta 202 år å få økonomisk likestilling mellom menn og kvinner på verdenbasis?

REMA 1000s SCoC krav

- 4. Diskriminering**
(ILO-konvensjoner nr. 100 og 111 og FNs Kvinnekonvensjon)
- 4.1** Det skal ikke være noen diskriminering på arbeidsplassen ved ansettelse, kompensering, tilgang til opplæring, forfremmelse, oppsigelse eller pensjonering basert på etnisk bakgrunn, nasjonalitet, språk, religion, kaste, alder, funksjonshemming, kjønn, sivilstand, seksuell legning, foreningsmedlemskap eller sosial eller politisk tilknytning eller annen mening.
- 4.2** Tiltak skal etableres for å beskytte arbeidere mot seksuelt påtrengende, truende, fornærmende eller utbytende atferd, og fra diskriminering eller avslutning av ansettelse på uberettiget grunnlag, f.eks. ekteskap, graviditet, foreldrestand eller HIV-status.

5 STRENG ELLER UMENNESKELIG BEHANDLING

Ingen arbeidere skal gå på jobb i frykt for egen helse eller verdighet. REMA 1000 har nulltoleranse for alle typer mishandling og trakassering – fysisk eller psykisk.

Vi vet at denne utfordringen ofte inntreffer på arbeidsplasser globalt, og forventer derfor at våre leverandører og underleverandører aktivt forhindrer forekomsten av slik atferd. Her kan interne regler for opptreden, opplæring av arbeidere, etablering av arbeiderrepresentanter og anonyme rapporteringsmekanismer være tiltak for å unngå, påvise og sette inn tiltak mot slike hendelser.

Visste du...
at antall land hvor arbeidere opplevde vold på arbeidsplassen økte fra 59 i 2017 til 65 i 2018?

Kilde: (ITUC, 2018)

REMA 1000s SCoC krav

- 5. Streng eller umenneskelig behandling**
(FNs internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter, art. 7)
- 5.1** Fysisk mishandling eller straff, eller trusler om fysisk misbruk, seksuell eller annen trakassering og muntlig mishandling, samt andre former for intimidasjon (skremsel), er forbudt.

6 HELSE OG SIKKERHET

Anstendig arbeid er trygt arbeid, og ingen skal måtte på jobb i frykt for egen helse og sikkerhet. REMA 1000 forlanger derfor høye standarder for helse og sikkerhet i våre verdikjeder.

Vi forventer at alle våre leverandører har egnet sikkerhetsutstyr ved produksjonsanlegget. Videre at de sørger for å gi ansatte opplæring om helse- og sikkerhetsproblemer og kontinuerlig evaluerer egne metoder for å forbedre arbeidssikkerheten på arbeidsplassen. Videre anbefaler vi at leverandører registrerer alle hendelser på arbeidsplassen og at handlingsplaner utvikles for å unngå lignende hendelser i fremtiden.

I tilfeller hvor boligordninger besørages av leverandør eller underleverandør, krever vi at

disse er i god og hygienisk stand og har tilgang til vann, gode matlagingsmuligheter og egnede sanitærforhold. Videre er det viktig at ansatte kan forlate boligområdet når som helst og at det ikke benyttes som et tiltak for å holde arbeiderne på arbeidsområdet.

REMA 1000s SCoC krav

- 6. Helse og sikkerhet**
(ILO-konvensjon nr. 155 og ILO-anbefaling nr. 164)
- 6.1** Arbeidsmiljøet skal være trygt og hygienisk med tanke på den gjeldende kunnskapen om industrien og eventuelle spesifikke farer. Farlige kjemikalier og andre substanser skal håndteres forsiktig. Tilstrekkelige steg må tas for å unngå ulykker, brann og helseskade som oppstår fra, er tilknyttet, eller inntreffer under arbeidet, ved å minimere, så langt det er rimelig praktisk, årsakene til farene knyttet til arbeidsmiljøet.
- 6.2** Arbeidere skal motta jevnlig og dokumentert helse- og sikkerhetsopplæring, og slik opplæring skal gjentas for nye eller omplasserte arbeidere. Periodisk opplæring bør gis til arbeidere i farlige områder.
- 6.3** Tilgang til rene toalettanlegg og til drikkevann og, om hensiktsmessig, sanitæranlegg for lagring av mat skal besørages.
- 6.4** Losji, hvor besørget, skal være rent, trygt og tilstrekkelig ventilert, og skal ha tilgang til rene toalettanlegg og drikkevann.

Visste du...

at hvert år dør mer enn 2.7 millioner mennesker som et resultat av arbeidsulykker eller arbeidsrelaterte sykdommer? I tillegg er det rundt 374 millioner ikke-fatale arbeidsrelaterte skader og sykdommer hvert år, og mange av disse resulterer i utstrakt fravær fra arbeid.

7 LØNN

I mange land er ikke nasjonal minimumslønn nok til å dekke de faktiske levekostnadene - spesielt i større byer. Derfor krever REMA 1000 ikke kun at leverandører og underleverandører betaler en minimumslønn. Vi krever at arbeiderne får en lønn de kan leve av. For å beregne dette anbefaler vi at leverandører og underleverandører kontakter lokale arbeidstakerorganisasjoner eller ikke-statlige organisasjoner som arbeider med arbeideres rettigheter. Alternativt konsultere indekser som er tilgjengelige på internett eller tar kontakt med oss.

Videre forventer vi at våre leverandører er transparente om sine lønnsmetoder ovenfor både sine ansatte og REMA 1000. Leverandøren bør derfor gi ansatte kontrakter som spesifiserer lønnen deres, når den utbetales og andre ytelser. Videre aksepterer vi ikke at våre forretningspartnere benytter reduksjon av lønn som et disiplinært tiltak ved arbeidsplassen.

Videre forventer vi at våre leverandører er transparente om sine lønnsmetoder.

Visste du...
at den nasjonale minimumslønnen i India og Tyrkia kun dekker rundt 25 % av den totale kostnaden for å leve i disse landene?

Kilde: (Oxfam, 2014)

REMA 1000s SCoC krav

7. **Lønn**
(ILO-konvensjon nr. 131)
- 7.1 Lønn og ytelser betalt for en standard arbeidsuke skal som et minimum møte nasjonale rettslige standarder eller industristandarder, hvilken som måtte være høyere. Lønn bør alltid være nok til å møte grunnleggende behov, inkludert noe passende inntekt.
- 7.2 Alle arbeidere skal gis en skriftlig og begripelig kontrakt som skisserer deres lønnsbetingelser og betalingsmetode før de går inn i ansettelse.
- 7.3 Trekk i lønn som et disiplinært tiltak er ikke tillatt.

8 ARBEIDSTID

Som med lønn forventer REMA 1000 at våre leverandører og underleverandører følger internasjonal beste praksis når det gjelder arbeidstid. Dette betyr at arbeidere ikke bør jobbe mer enn 48 timer per uke, overtid bør være begrenset og betalt i samsvar med dette og arbeidere bør ha en fridag hver arbeidsuke.

REMA 1000 forventer derfor at våre leverandører og underleverandører ivaretar disse kravene, og er spesielt oppmerksomme på arbeidere som står i fare for lange arbeidsdager eller som ikke blir korrekt kompensert for overtid. Dette inkluderer spesielt deltidsarbeidere, sesongarbeidere og arbeidere fra rekrutteringsbyråer. Vi anbefaler at leverandører og underleverandører alltid beholder originale kontrakter for alle ansatte, der de avtalte arbeidsforholdene og dokumenter som viser den faktiske arbeidstiden for hver ansatt fremkommer.

Visste du...
at brudd på arbeidstid oftest inntreffer mot deltidsarbeider, sesongarbeidere eller arbeidere sendt av rekrutteringsselskaper?

Kilde: (Human Rights and Business Dilemmas Forum, 2018)

” Arbeidere bør ikke jobbe mer enn 48 timer per uke, overtid bør være begrenset og betalt i samsvar med dette.

REMA 1000s krav

8. **Arbeidstid**
(ILO-konvensjon nr. 1 og 14)
- 8.1 Arbeidstid skal overholde nasjonale lover og industristandarder, og ikke mer enn gjeldende internasjonale standarder. Ukentlig arbeidstid skal på en jevnlig basis ikke overskride 48 timer.
- 8.2 Arbeidere skal gis minst en dag fri for hver sju (7) dagers periode.
- 8.3 Overtid skal være frivillig og begrenset. Anbefalt maksimal overtid er 12 timer per uke, dvs. at den totale arbeidsuken inkludert overtid ikke skal overskride 60 timer. Unntak til dette er akseptert når regulert ved en kollektiv forhandlingsavtale.
- 8.4 Arbeidere skal alltid motta overtidsbetaling for alle timer arbeidet over og utover normal arbeidstid (se 8.1), minimum i henhold til relevant lovgivning.

9 FAST ANSETTELSE

I nyere tid har vi sett en økning i vår sektor når det gjelder bruken av midlertidige ansatte. Dette inkluderer deltidsarbeidere, sesongarbeider og arbeidere fra vikarbyråer. Disse jobber ofte under forskjellige kontrakter og er mer utsatt for lavere lønn, overtidsarbeid og arbeidsulykker. Dette skyldes at de ofte ikke får de samme rettighetene, behandlingen og opplæringen som faste ansatte. Som leverandør til REMA 1000 er slik atferd og slike prosesser uakseptabelt.

Vi forventer at våre leverandører og underleverandører sikrer at alle ansatte behandles likt og har de samme rettighetene vi krever for faste ansatte. Videre forventer vi at man innhenter samme informasjon og dokumentasjon om midlertidige ansatte som man gjør for faste ansatte.

Visste du...
at ulykkesraten blant midlertidige ansatte er høyere enn for de som er fast ansatt? Dette skyldes spesielt mangel på opplæring og kjennskap til prosedyrer på arbeidsplassen.

Kilde: (ILO, 2016)

REMA 1000s SCoC krav

9. **Fast ansettelse**
(ILO-konvensjon nr. 95, 158, 175, 177, 181)
- 9.1 Forpliktelser til ansatte under internasjonale konvensjoner, nasjonal lov og bestemmelser for fast ansettelse skal ikke unngås gjennom bruk av korttidskontrakter (som kontraktarbeid, tilfeldig arbeid eller dagarbeid), underentreprenører eller andre arbeidsforhold.
- 9.2 Alle arbeidere er berettiget til en ansettelseskontrakt på et språk de forstår, som skisserer deres lønnsbetingelser og betalingsmetode, før de trer inn i arbeidet.
- 9.3 Varighet og innhold for læringsprogram skal være klart definerte.

10 MARGINALISERT BEFOLKNING

I REMA 1000 bryr vi oss ikke kun om forholdene ved produksjonsanleggene i våre leverandørkjeder. Vi forventer også at samfunnet og omkringliggende områder blir ivaretatt på en god måte av våre leverandører.

Vi forventer at våre leverandører respekterer samfunnet som omgir produksjonsområdet og at de ikke utnytter vitale ressurser som er nødvendige for samfunnets overlevelse og fremgang. Vesentlige handlinger for å overholde dette kravet inkluderer dokumentasjon av hvor råmateriale kommer fra, korrekt håndtering av avfall samt andre typer forurensing som oppstår fra produksjonen.

REMA 1000s SCoC krav

10. **Marginalisert befolkning**
(FNs internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter, art. 1 og 2)
- 10.1 Produksjon og bruk av naturressurser skal ikke bidra til ødeleggelsen av ressursene og inntektsgrunnlaget for marginaliserte befolkningsgrupper, slik som å gjøre hevd på store landområder, bruk av vann eller andre naturressurser.

Visste du...
at FN definerer marginalisert som «en form for akutt og vedvarende mangel rotfestet i underliggende sosiale ulikheter»? Disse gruppene inkluderer dermed

- vanskelig tilgjengelige grupper som urbefolkning og etniske minoriteter
- fattige husholdninger
- mennesker som bor i uformelle bosettinger
- individer med funksjonshemminger
- bygdebefolkninger
- nomadiske befolkninger

”

Vi forventer at våre leverandører respekterer samfunnet som omgir produksjonsområdet.

11 MILJØ

I likhet med det foregående krav handler vårt ellefte krav om hvordan våre leverandører og underleverandører behandler omgivelsene rundt produksjonsanlegget. Vår sektor har stor negativ innvirkning på miljøet og REMA 1000 ønsker derfor å minimere dette så mye som mulig. Vi forventer at våre leverandører bryr seg om miljøet og minimerer sin negative innvirkning - og som et minimum overholder relevant miljølovgivning.

Videre oppmuntrer vi våre leverandører til å redusere sine CO₂-utslipp samt bruk av vann og energi. Videre at man tar skritt for å resirkulere avfall, gjenbruke overflødige materialer fra produksjonen og kommuniserer disse kravene og beste praksis-lærdom til sine underleverandører.

”

Vår sektor har stor negativ innvirkning på miljøet og REMA 1000 ønsker derfor å minimere dette så mye som mulig.

Visste du...
at landbruk er den primære kilden for vannforurensing i verden?

Kilde: (FAO, 2017)

REMA 1000s SCoC krav

11. Miljø

11.1 Tiltak for å minimalisere ugunstige virkninger på menneskelig helse og miljøet skal tas gjennom hele verdikjeden. Dette inkluderer minimalisering av forurensing, fremme en effektiv og bærekraftig bruk av ressurser, inkludert energi og vann, og minimalisering utslipp av klimagasser i produksjon og transport. Det lokale miljøet ved produksjonsområdet skal ikke utnyttes eller nedbrytes.

11.2 Nasjonal og internasjonal miljølovgivning og -bestemmelser skal respekteres, og relevante utslippstillatelser anskaffes.

12 KORRUPSJON

Akkurat som REMA 1000 forventer at leverandører og underleverandører opptre etisk når det gjelder ansatte, miljøet og omgivende samfunn, forventer vi også at de opptre med høy moral når de engasjerer sine forretningspartnere.

Det betyr at alle forretningstransaksjoner skal utføres i henhold til nasjonale konkurranse- og forretningslover. Videre at man ikke tar del i betaling av bestikklser, gir overdådige gaver eller tilbyr insentiver til forretningspartnere, organisasjoner og offentlige tjenestemenn.

REMA 1000 forventer at leverandører og underleverandører lærer opp relevant personell i disse problemene, og at de overvåker og rapporterer alle potensielle saker hvor forretningsetikk har blitt brutt. Vi oppmuntrer videre leverandører til å utarbeide regler for påkrevd opptreden, der problemet med korrupsjon inkluderes.

”

Vi oppmuntrer videre leverandører til å utarbeide regler for påkrevd opptreden, der problemet med korrupsjon inkluderes.

Visste du...
at rundt 2 prosent av globalt GDP betales i bestikklser årlig?

Kilde: (IMF, 2016)

REMA 1000s SCoC krav

12. Korrupsjon

12.1 Leverandøren skal overholde gjeldende lover for bestikklser, korrupsjon, svindel og alle andre forbudte forretningsmetoder. Leverandøren skal ikke tilby, love eller gi noen upassende ytelse, favør eller insentiv til noen offentlig tjenesteperson, internasjonal organisasjon eller noen annen tredjepart.

12.2 Leverandøren skal ikke, direkte eller indirekte, tilby gaver til REMA 1000-ansatte eller personer som representerer REMA 1000 eller noen nært relatert til disse, med mindre gaven er av ubetydelig verdi. Gjestfrihet, slik som sosiale hendelser, måltider eller underholdning kan tilbys hvis det er et legitimt forretningsformål involvert, og kostnaden holdes innenfor rimelige grenser. Reiseutgifter for individ som representerer REMA 1000 skal betales av REMA 1000. Gjestfrihet, utgifter eller gaver skal ikke tilbys eller mottas i situasjoner med kontraktbrudd, -forhandlinger eller -tildelinger.

12.3 Leverandøren skal under ingen omstendighet forårsake eller være delaktig i noe brudd på generelle eller spesielle konkurransebestemmelser.

13

DYREVELFERD

God dyrevelferd er viktig for REMA 1000 og vi forventer at våre leverandører leverer på våre krav. Generelt forventer vi at våre leverandører og underleverandører som minimum oppfyller de «fem frihetene» for dyrevelferd:

1. Frihet fra tørst og sult ved enkel tilgang til ferskt vann og et kosthold som opprettholder full helse og livskraft.
2. Frihet fra ubehag ved å sørge for egnet miljø, inkludert ly og et komfortabelt hvileområde.
3. Frihet fra smerte, skade og sykdom ved forebyggelse eller hurtig diagnostisering og behandling.
4. Frihet til å uttrykke den mest normale atferd ved å sørge for tilstrekkelig plass, egnede anlegg og selskap med dyrets egen art.
5. Frihet fra frykt og nød ved å sikre forhold og behandling som unngår mental lidelse.

Visste du at...
forbedringer i dyrevelferd ofte kan forbedre produktivitet og matsikkerhet?

Kilde: (World Organisation for Animal Health, 2014)

REMA 1000s SCoC krav

13. Dyrevelferd

13.1 For produkter basert på dyr skal nøye overveielse av dyrs velferd sikres gjennom hele verdikjeden. Som et minimum skal leverandøren overholde lokal lovgivning.

14 LEDELSSESYSTEM FOR LEVERANDØRER

Innsyn, opplæring, dialog og dokumentering er en sentral del av REMA 1000s arbeid med ansvarlig og bærekraftig handel. Vi forventer derfor at våre leverandører og samarbeidspartnere implementerer ledelsessystemer som egner seg til å levere på kravene i våre etiske retningslinjer (SCoC). Husk at du alltid kan kontakte oss dersom du har spørsmål eller utfordringer med å introdusere gode ledelsessystemer.

Visste du...
at REMA 1000 alltid er villige til å hjelpe deg med å innføre det rette ledelsessystemet for dokumentering av ditt arbeide med etisk handel? Vi tror på dialog og partnerskap, og vil alltid dele vår kunnskap og beste praksis-erfaring med våre leverandører.

REMA 1000s SCoC krav

14. Ledelsessystem for leverandører

Ledelsessystemet er sentralt for implementeringen av etiske retningslinjer (SCoC). REMA 1000 vektlegger viktigheten av at leverandører har systemer som støtter slik implementering. Forventningene i denne forbindelse er oppsummert i følgende tiltak:

- Leverandøren bør gjøre en sentralt plassert ansatt ansvarlig for implementeringen av SCoC i leverandørens foretak.
- Leverandøren må gjøre SCoC kjent i alle relevante deler av organisasjonen.
- Leverandøren må registrere nok materiale til å dokumentere overholdelse av SCoC, og kunne presentere rimelig informasjon på REMA 1000s anmodning. En etterforsker utpekt av REMA

1000 skal, om REMA 1000 anmoder det, bli gitt tilgang til arkiver og annen dokumentasjon for å bekrefte slik overholdelse.

- Leverandøren skal innhente REMA 1000s samtykke før tjenesteutsetting av produksjon eller deler av produksjon til en underleverandør/-entreprenør, hvis dette ikke har blitt avtalt på forhånd.
- Når leverandører engasjerer underleverandører for levering av produkter til REMA 1000, må hvert produkt og deres ingredienser kunne spores gjennom hver del av produksjons- og distribusjonskjeden, inkludert endelig produksjonssted.
- På REMA 1000s forespørsel skal leverandøren informere REMA 1000 om alle relevante underleverandører og produksjonssteder og presentere relevant kontaklinformasjon.

15 KONKURRANSELOV

Som oppgitt i vårt korrupsjonskrav forlanger vi ansvarlig atferd fra alle leverandører og underleverandører. Dette betyr at alle leverandører overholder konkurranselover og ikke engasjerer i noen form for ulovlig prising- eller markedsdelingsarrangementer.

Vi råder alle å inkludere dette i internopplæring, at det utarbeides retningslinjer for påkrevd opptreden og at alle potensielle brudd bringes til REMA 1000s oppmerksomhet.

Visste du...
selv om vi krever fullt innsyn i leverandørkjeden holder vi denne informasjonen konfidensiell? Denne prosedyren er introdusert for å overholde konkurranselovens samt opprettholde et nært og godt samarbeid med alle våre leverandører.

REMA 1000s SCoC krav

15. Konkurranselov

15.1 Leverandøren skal under ingen omstendighet forårsake eller være delaktig i noe brudd på generelle eller spesielle konkurransebestemmelser eller -lover, slik som ulovlig priskonkurranse eller ulovlig markedsdeling.

REMA 1000